

mentum; talis ergo confessio et valida erit juxta hanc posteriorem doctrinam, et informis juxta priorem.

8. Dicit vero aliquis, quamvis talis attritio praeceps considerata ex objecto et motivo suo sit particularis, et non extendatur etiam virtualiter ad peccata oblita, nihilominus, ut hic et nunc conjugitur voluntati suscipiendo sacramentum et redeundi ad divinam amicitiam, virtualiter extendi ad omnia peccata, ideoque sufficere etiam ad effectum sacramenti. Sed hoc non recte dicitur; quia illa voluntas suscipiendo sacramentum per se non est formalis nec virtualis attritio aliorum peccatorum, quia nec formaliter, nec virtualiter opponitur peccato, neque etiam illa voluntas recuperandi divinam amicitiam est virtualis attritio, nisi sit ita efficax, ut applicet media necessaria ad talem effectum, quod non habet talis voluntas in praedicto casu. Sicut qui orat, aut audit sacrum petendo divinam amicitiam, non propterea justificabitur, nisi alias habeat contritionem de peccato. Ergo hinc non suppletur sufficienter ille defectus; quapropter talis confessio informis manebit, quamvis valida sit.

9. Sed statim occurrit objectio, quia fundamenta praecipua, propter quae alios modos rejecimus, ideo videtur hunc impugnare. Primum ac praecipuum erat, quia Concilium Tridentinum non distinguit inter attritionem, quae est pars, et quae est dispositio; at nos jam hic distinguimus: dicimus enim aliquam attritionem esse sufficientem partem, non vero sufficientem dispositionem. Secundum erat, quia, cum hoc sacramentum sit judicium, illa confessio, quae sufficit, ut aliquis absolvatur in tali judicio, debet etiam sufficere ad effectum; et e converso quae est necessaria ad effectum, debet esse necessaria ad valorem judicii; hoc autem fundamentum ideo procedit contra nos. Quod confirmatur et explicatur: nam qui ita confitetur, ut valide absolvit possit quoad substantiam sacramenti, ita est dignus absolutione, ut ei debeat, nec possit judex eam juste negare; ergo est etiam dispositus sufficienter ad effectum sacramenti, quia in nullo judicio amplius requiritur ad effectum absolutionis, quam quod reus illa sit dignus. Tertio, argumentor in hunc modum, quia hic defectus tantum est integratatis, ut nos diximus; defectus autem integratatis, quando inculpabilis est, sicut non est contra substantiam sacramenti, ita neque impedit effectum ejus, ut de integratate confes-

sionis constat; idem ergo erit de integratitate contritionis. Confirmatur, quia facienti quod in se est per auxilium supernaturale, dat Deus sanctificantem gratiam; sed ille facit quod in se est, nam dolet supernaturaliter, et confitetur, quantum moraliter potest; ergo consequitur gratiam; non est ergo illa confessio informis, sed formata.

10. *Solvuntur objectiones.* — *Prima.* — *Explicatur Conc. Trid.* — Hæc argumenta ostendunt sententiam hanc non esse ideo certam quoad duas partes, quas includit: prior est affirmans talēm confessionem esse validam; alia negans per illam hominem justificari. Ex quibus prior videtur satis certa, cum ibi nihil desit, quod sit de substantia sacramenti; posterior autem videri potest dubia propter rationes factas. Nihilominus tamen argumentum sumptum ex necessitate poenitentiae omnium peccatorum ad eorum remissionem, partem hanc probabiliorem esse ostendit. Ad primam ergo objectionem respondeo, juxta nostram sententiam, illam attritionem esse sufficientem dispositionem ad gratiam, quantum est ex se, et respectu eorum peccatorum de quibus est. In quo multum differimus ab aliis sententiis, et non admittimus alium modum attritionis, etiam ad substantiam sacramenti, praeter eos quos posuit Concilium Tridentinum. Nihilominus tamen fieri potest, ut aliunde ponatur obex, et quod respectu peccati obliti talis attritio non sit sufficiens dispositio. Unde, cum Concilium ait, attritionem esse sufficientem dispositionem ad gratiam in sacramento impetrandam, primum intelligit, si habeat omnia requisita, scilicet, ut universalis sit; vel, loquendo in ordine ad sacramentum, intelligit per se, et quantum est ex parte talis dispositionis. Sacramentum enim hoc per se remittit ea peccata, quae quis confitetur, et ad hunc effectum per se sufficiebat illa attritio, si aliud non obesset; per accidens autem, quia in subjecto est obex peccati, quod nullo modo removetur, impediri potest talis effectus.

11. *Secunda solvitur.* — *Confirmationi satisfit.* — *Confessor non potest licite absolvere quem sit, non esse dispositum ad effectum.* — Ad secundam eodem modo respondendum est, illam confessionem per se quidem sufficere ad effectum sacramenti absque perfectiori dolore, vel intensive, vel extensive, si nullum per accidens lateret peccatum. Et propter hoc ratio illa non ita procedit contra hunc modum confessionis informis, sicut contra

alios. Nam in aliis dicitur aliquis dolor per se sufficere ad veritatem sacramenti, et absolutionis, qui intrinsece etiam, ac per se est insufficiens ad effectum absolutionis, quod nos credimus repugnare; non vero, quod dolor, qui per se sufficeret ad veritatem absolutionis, et ad effectum, ex accidenti possit impediri propter aliud peccatum omnino oblitum, vel (quod idem est) propter defectum doloris alterius peccati. Unde ad confirmationem concedimus totum quod intendit, quantum ad sufficientiam per se talis dispositionis, qua non obstante, potest aliunde impediri effectus, servata aequitate judicii. Addo præterea, si sacerdoti constaret de tali defectu, non solum non teneri, verum etiam non posse licite absolutionem dare; quia licet respectu talium peccatorum poenitens sit sufficienter dispositus, et ideo, si alia peccata non haberet, posset ab eis digne absolviri, tamen, quia alia habet, respectu quorum non est dispositus, ut remittantur, et aliunde unum peccatum sine alio auferri non potest, ideo sacerdos, cui constaret de tali defectu, non posset licite absolutionem praestare; quia non potest dare sacramentum ei qui obicem ponit, seu non est simpliciter dispositus ad effectum. Nunc vero, quia talis defectus omnino latet (hoc enim tanquam necessarium supponimus) et aliunde sententia juste fertur in judicio secundum allegata, et probata in tali foro, ideo contingere potest, ut sententia juste fertur, et poenitens, quantum est ex vi presentis confessionis et dispositionis, sit dignus absolutione talium peccatorum in hoc foro, et nihilominus, ut propter extrinsecum impedimentum non consequatur effectum.

12. *Tertiæ objectioni respondetur.* — *Differentia inter integratatem contritionis et materialis confessionis.* — Ad tertiam respondetur, non esse simile de integratitate confessionis et attritionis. Defectus enim integratatis materialis confessionis, quando inculpabilis est, nec substantiam, neque effectum sacramenti tollit; defectus autem integratatis in interiori poenitentia, licet non sit contra substantiam sacramenti, impedit tamen effectum. Et ratio differentiae est, quia confessio exterior, seclusa necessitate proveniente ex institutione, et precepto hujus sacramenti, non est per se dispositio, aut medium necessarium ad remissionem peccati; et ideo, quacunque ratione preceptum confessionis sufficienter impleatur, quantum necesse est ad

An sacramentum validum et informe habeat effectum, recedente fictione.

13. *Opinio negans.* — Statim vero occurrit inquirendum, an tale sacramentum habeat suum effectum, recedente fictione. Quidam negant, ut Soto, Covar. et alii, quia putant hoc esse proprium sacramentorum, quae iterari non possunt, et præcipue baptismi; at vero hoc sacramentum iterari potest; ergo, quamvis fuerit validum, si non habuit effectum, non propterea illum habiturum est posse. Confirmant, quia hac ratione sacramentum Eucharistiae fite susceptum, non habet effectum recedente fictione, etiamsi inter omnia sacramenta, sicut perfectissimum est, ita et efficacissimum sit.

14. *Opinio affirmans probatur.* — *Dissolvitur fundamentum contrarie opinionis.* — Contraria tamen sententia, consequenter loquendo, mibi videtur probabilior et vera, quam tenet D. Thomas, in citato loco ex dist. 47, ubi etiam inclinat Durandus, q. 43, et sequitur Palud., q. 8, Cajetan., Cano, Petrus Soto, Ledesma, et alii supra citati. Et probatur breviter, quia nullum mortale peccatum post

baptismum commissum remittitur nisi per sacramentum pœnitentiae in re, vel in voto susceptum; ergo peccata confessa confessione informi debent per se remitti per aliquod sacramentum pœnitentiae; et non per aliud quam per ipsummet, quod fuit informe (suppono enim neque in re ipsa iterum subjici clavibus talia peccata, neque in voto); potest enim homo habere formale propositum nunquam iterum confitendi illa peccata, et nihilominus illorum remissionem consequi; ergo consequitur ipsam remissionem ratione ipsiusmet sacramenti, quod fuit informe. Et hoc argumentum dissolvit fundamentum contrariae sententiae. Nam licet baptismi et confessionis sacramentum simpliciter in hoc differant, quod unum est iterabile, et non aliud, convenient tamen in hoc, quod utrumque est medium necessarium ad remittenda peccata sibi subjecta; convenient etiam in hoc, quod, sicut non est necessarium iterare baptismum fite susceptum, ad consequendam remissionem peccati per baptismum, ita non est necessarium iterare confessionem informem ad consequendam remissionem peccati sic confessi per sacramentum pœnitentiae; et hoc satis est, ut oporteat hoc sacramentum habere suum effectum, recedente fictione. Neque enim dici potest tale peccatum solum remitti per accidens per subsequens sacramentum pœnitentiae, tum quia omnia peccata, per se loquendo, id est, si memoriae occurrant, et possint subjici clavibus, debent per se remitti per hoc sacramentum; tum etiam quia alias idem dici posset de effectu baptismi; tum denique quia fieri potest, ut talis effectus oblineatur sine subseciente sacramento, neque in re, neque in voto, ut si contingat eum, qui sic confessus est, nullum peccatum mortale post talem confessionem commisisse, neque in ipsa confessione peccasse. Confirmatur ultimo haec sententia ex parte formæ et ex veritate illius, ut a nobis supra explicata est; sacerdos enim tunc vere absolvit, et per consequens etiam Deus, juxta illud: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum et in celo, et quorum remiseritis, etc.*; ergo, si illa remissio non fit tunc quoad efficaciam, ratione obicis, fit saltem quoad sufficientiam, atque adeo ablato obice, ex vi illius absolutionis fiet efficaciter illa remissio.

15. Per quid possit tolli talis fictio. — *An sufficiat attritio ad tollendam fictionem.* — Ulterius vero declarandum superest, per quid tolli possit hæc fictio, ut sacramentum inci-

piat habere suum effectum. In quo primo certum est, contritionem sufficere. Deinde etiam est eertum, legitimam confessionem peccati obliti satis esse; tunc enim remittentur simul omnia peccata, quædam, ratione unius sacramenti, quædam, ratione alterius, sicut explicatum est supra in simili punto de baptismo. Difficultas vero est, an sola attritio vel generalis, vel specialis de peccatis oblitis sine nova confessione sufficiat. Ad quam distinctione respondendum censeo. Aut enim post prædictam confessionem novum peccatum mortale commissum est; et tunc censeo non posse removeri obicem sine contritione, vel confessione talis peccati, quia sacramentum prius susceptum non potest habere efficaciam circa peccatum postea commissum. At vero, si novum peccatum mortale postea commissum non sit, cum neque in ipsa confessione informi committatur, ut nos supponimus, per solam attritionem poterit obex removeri juxta similem doctrinam superius datam de baptismo; quia tunc eadem dispositio, quæ sufficeret cum sacramento præsenti, sufficit cum sacramento jam suscepto, quando non est novum impedimentum, neque novum peccatum. At vero, si posset dari confessio informis, in qua pœnitens peccaret mortaliter suscipiendo sic sacramentum, necessaria esset contritio, vel nova confessio ad tollendum obicem; quia illud peccatum est materia alterius confessionis, quia commissum est, et consummatum in ipsa susceptione indebita absolutionis, et ut sic non potuit esse materia eidem absolutioni subjecta, sicut dictum est, quando novum peccatum mortale post illam confessionem committitur; est enim in utroque casu eadem ratio.

SECTIO VI.

Utrum, quæ dicta sunt de necessitate contritionis, locum habeant in confessione, quæ fit de solis venialibus peccatis.

1. Ratio dubitandi. — Præcipua difficultas est, an in confessione de solis venialibus necessaria sit aliqua attritio. Et ratio dubitandi est, quia ad remissionem venialis peccati non est necessaria formalis pœnitentia, seclusa institutione hujus sacramenti; ergo neque in illo erit necessaria, quia non debuit per illius institutionem coarctari; ergo neque ad substantiam hujus sacramenti erit necessaria attritio; si enim ad effectum necessaria non est, quomodo erit ad ipsum sacramentum? Con-

firmatur, quia alias semper venialis culpa supponeretur remissa ad talem confessionem, quia talis confessio supponit hominem gratum, in quo sola attritio sufficit ad remissionem venialis peccati.

2. In confessione venialium requiritur propositum vitandi illa. — Atque hinc constat primo, idem dicendum esse de confessione, quæ fit de mortalibus peccatis rite confessis, propter easdem rationes. Secundo sequitur, eadem proportione loquendum esse de proposito vitandi peccata. Nam etiam in hac confessione requiritur propter easdem rationes, quanquam hic regulariter sufficere videatur virtuale propositum in absoluta detestatione peccati inclusum; securius autem est illud adhibere, maxime quando de illo cogitatio occurrit; nam si quis ad illud non advertat, et bona fide procedat detestando talia peccata, non est cur de valore talis sacramenti dubitet.

An universalis pœnitentia de omnibus venialibus confessis requiratur.

6. Pars affirmans. — Majorem sane dubitationem habet, an requiratur hec pœnitentia universalis de omnibus peccatis venialibus, quæ in confessione dicuntur; nam de aliis certum est non esse necessariam, eo quod possit unum veniale peccatum sine alio remitti. Tamen de peccatis confessis videtur id esse necessarium; quia absolutio in omnia cadit, et in omnibus debet vera esse; ergo et habere effectum. Item, quia confessio singulorum est partialis materia; ergo debet esse vera accusatio; ergo requirit attritionem de omnibus. Unde, quamvis absolute non sit necessarium illa peccata confiteri, tamen, supposito quod in judicium afferuntur, debent digne proferri per veram accusationem et absolutione dignam, alioqui, quantum est ex parte pœnitentis, forma efficietur falsa; quia sensus illius est, sacerdotem absolvere ab omnibus peccatis confessis.

7. Dupliciter potest fieri confessio de veniali sine dolore. — *Pars negans præfatur.* — Respondeo, duobus modis posse intelligi peccatum veniale dici in confessione sine vera attritione, vel proposito emenda. Primo apriendo confessori hunc ipsum defectum, et tunc nec ipse sacerdos debet absolvere a tali peccato, nec pœnitens, si prudens sit, illud dicere, ut ab eo absolvatur, nec ut sit materia sacramenti, cum re vera esse non possit; potest tamen licite dici, vel ob humilitatem, vel ob consilium, vel ob excitationem ad ve-

ram pœnitentiam de tali peccato; hic vero modus ad rem præsentem non perlinet. Alio ergo modo potest quis confiteri peccatum veniale sine dolore, vel proposito efficaci, simpliciter præbendo illud, sicut cætera, ut materialem absolutionis. Et tunc multi putant esse peccatum mortale, propter rationes factas, quæ non carent apparenti probabilitate; et inde plane fit, talem confessionem esse nullam, juxta principium sæpe a nobis repetitum. Sed licet negari non possit, quin illud sit aliqua culpa, nihilominus non censeo esse mortalem, quia materia talis culpæ levis est. Quia defectus illius doloris, vel propositi, perse et natura sua non est contrarius gratiæ, et justificationis, qui est primarius effectus hujus sacramenti, per formam significatus, ut supra declaratum est; neque etiam impedit remissionem aliorum peccatorum venialium, de quibus vera fit accusatio capax veræ absolutionis, non obstante obice alicujus peccati venialis. Ob hanc ergo causam censeo hoc non esse peccatum mortale, et consequenter assero, quando confessio est de solis venialibus peccatis, non esse de substantia ejus, ut propositum, vel dolor efficax et absolutus sit universalis de omnibus peccatis. Probatur, quia quando confessio est de solis venialibus, non est de necessitate ejus, ut sit integra, propter aliud principium, quod unum veniale potest remitti sine alio, et quia peccatum veniale non est materia necessaria, ut supra diximus; ergo pari ratione quando confessio fit de multis venialibus, quod non sit integre dolorosa, seu ex vera pœnitentia, non erit contra valorem ejus. Patet consequentia a paritate rationis, imo et a fortiori; nam, si peccatum tacitum non obstat veritati sacramenti, peccatum insufficieret dictum non etiam obstat.

Deturne venialium confessio valida et informis.

8. *Casus in quo confessio venialium potest esse valida et informis.* — Ultimo circa hanc confessionem quæri potest, an possit in ea accidere confessionem esse validam et informem. Videtur enim ex proxima resolutione sequi, hic non posse habere locum; quia supra diximus, solum posse esse confessionem informem ex defectu integratatis in dolore; sed hic defectus in dolore de peccatis venialibus, non impedit effectum gratiæ, ut per se notum est; ergo talis confessio sic est valida, ita et est formata; nunquam ergo poterit esse informis. Atque hæc ratio evidenter con-

cludit, quando persona pœnitentis supponitur esse in gratia. Potest autem aliquando continere, ut aliquis habens peccatum mortale, licet de solis venialibus confiteatur, vel quia mortale non occurrit memorie absque culpa, vel quia, licet occurrat, non tamen potest illud dicere huic confessori sine gravi nocimento, et alterius copiam non habet. Rursus potest in eodem casu accidere, ut hujusmodi pœnitens non habeat veram attritionem de tali peccato mortali, etiam sine mortali culpa, ex simili naturali oblivione, vel ignorantia invincibili. In tali ergo casu confessio illa erit valida et informis: valida quidem, quia est formaliter integra, et ex sufficienti dolore de venialibus, ut supponimus; informis vero, quia sine attritione peccatum mortale remitti non potest; illo autem non remisso, nec venialia, quæ cum illo conjuncta erant, possunt remitti, nec gratia infundi. Secus vero esset, si pœnitens attritionem de illo peccato mortali habuisset, nam tunc saltem concordanter remitteretur per absolutionem. Neque est inconveniens peccatum mortale concordanter remitti cum venialibus, quia hæc tunc non remittuntur sine infusione gratiæ, quæ necessario excludit peccatum mortale. Atque in hujusmodi casu constat, quod supra factum est, quamvis attritio de venialibus peccatis præcesserit, nihilominus illa non fuisse remissa, donec per absolutionem virtute clavium auferantur.

DISPUTATIO XXI.

DE SECUNDA PARTE MATERIÆ HUJUS SACRAMENTI,
QUÆ EST CONFESSIO, QUID SIT, ET QUALIS ESSE
DEBEAT.

1. Distingui solet a Sanctis Patribus confessio in confessionem laudis, et peccatorum, seu accusationis, ut videre licet apud Hilarium, exponentem verba illa Psal. 66: *Confiteantur tibi populi, Deus;* et apud August., epist. 120, cap. 24, et in id Psal. 94: *Præveniamus faciem ejus in confessione.* Et communiter notant interpres in id Math. 41: *Confiteor tibi, Pater.* In quibus locis sermo est de confessione laudis divinae, quæ proprius actus est religionis, tamen etiam pertinet ad exteriorem fidei professionem, quæ in universum etiam solet confessionis nomine significari, juxta illud ad Rom. 10: *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Hic, omissa confessione laudis, nobis de confessione peccatorum sermo est, quæ ul-

terius distingui potest in confessionem mere internam, quæ solo Deo fit, juxta id Psal. 31: *Confitebor adversum me injustitiam meam Dominum, et tu remisisti iniquitatem peccati mei;* et in confessionem exteriorem, quæ fit homini, de qua dicitur Jacob. 5: *Confitemini alterum peccata vestra.* Hæc est, quæ ad hanc secundam partem materiae hujus sacramenti spectat; nam prior ad contritionem potius pertinet, ut in superioribus visum est.

2. De hac ergo confessione primum occurrebat dicendum de his, quæ pertinent ad quæstionem, an sit aliqua exterior confessio, quæ sit pars essentialis hujus sacramenti, ubi dicendum esset de institutione et necessitate ejus, tam ad constitutionem hujus sacramenti, quam ad remissionem peccatorum, seu salutem fidelium. Verum hæc a nobis tradita jam sunt. Nam declarando institutionem et essentialiam hujus sacramenti, ostendimus cum Conc. Trid., sess. 14, c. 5, ex illa evidenter colligi, eamdem esse institutionem et necessitatem confessionis; quia iudicium inter homines perfici non potest, nec sententia proferri, causa non audita; auditur autem per confessionem externam et sensibilem propriam ipsius pœnitentis; nam quia hoc iudicium non est forense et coactum, sed voluntarium ac medicinale, ideo accusatio in illo voluntaria etiam esse debet.

3. Atque hinc facile colligitur quid sit hæc confessio, saltem quoad nominis descriptionem, quæ sumitur ex D. Thom., in 4, dist. 17, q. 3, art. 2, et aliis Theologis ibi; est enim legitima, et sacramentalis accusatio de propriis peccatis, ad eorum veniam virtute clavium obtinendam, coram sacerdote facta. Cujus descriptionis explicationem trademus sect. seq., discurrendo per eas conditiones, quæ sunt de necessitate hujus confessionis, ut verum sacramentum ex ea confici possit. Nam cum harum rerum essentia moralis sit, et ex institutione procedens, tota consistit in hoc, quod confessio habeat conditiones omnes quas juxta suam institutionem requirit, quas in sequenti sectione ad nonnulla capita revocabimus. Deinde sigillatim de illis disserramus. Atque ex his etiam intelligitur, disputacionem de præceptis pertinentibus ad hanc confessionem, conjunctam esse cum illius cognitione: quia necessitas confessionis et conditionum ejus ex præcepto nascitur; et ideo non possunt hæc commode disputacione separari. Majoris tamen claritatis gratia, distinguere possumus in præsenti duplia præ-

cepta, quædam quæ pertinent ad specificationem, seu modum actus, quæ traduntur sub conditione, scilicet, si confessio facienda est, ut cum hac, vel illa conditione fiat. Alia vero sunt præcepta pertinentia ad exercitium actus, quia obligant ad confessionem faciendam. Priora ergo præcepta explicabuntur simul cum conditionibus confessionis, quia non potest intelligi, an sint de necessitate confessionis, nisi explicetur simul quanta sit obligatio illas observandi. Posteriora vero præcepta explicabimus in fine hujus partis, sicut in aliis sacramentis observare solemus.

SECTIO I.

Quid sit sacramentalis confessio, et quas conditiones habere debeat.

1. *In confessione datur substantia et qualitas.* — In hac confessione aliquid intelligi potest per modum substantiæ, et aliquid per modum accidentis. Substantia ejus videtur consistere in signo sensibili, quo manifestantur peccata sacerdoti in hoc foro; per modum autem accidentium erunt conditiones aliæ, quæ ad hanc confessionem requiri solent. Quia vero multæ ex his conditionibus substantiales sunt, ideo videntur potius esse per modum differentiæ, et illud signum esse substantiam per modum generis; et ideo fortasse solent auctores conditiones illas vocare qualitatem confessionis, quia, differentia prælitteratur in quale, genus autem in quid. Circa substantiam ergo hujus partis declarandum occurrebat, quodnam debeat esse signum, quo facienda est confessio. Sed quia hoc pendet ex cognitione aliquarum conditionum confessionis, ideo prius de illis dicemus; sæpe enim cognitis accidentibus, facilius substantiam declaratur.

2. *Conditiones confessionis.* — Solent igitur Doctores communiter decem et sex confessionis conditiones assignare, quas his versibus comprehendunt:

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda, Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata, Fortis, et accusans, quæ sit parere parata.

3. *Confessionis definitio et substantia.* — Hæc vero conditiones sine methodo et vulgari modo positæ sunt, et plures illarum non pertinent ad substantiam confessionis, et aliquæ non tam respiciunt modum vel qualitatem uniuscujusque confessionis, quam convenientem.